

Sygn. akt I KK 111/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry

w sprawie **R. Ł.**

obwinionego z art. 116 § 1a k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 7 czerwca 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w K.

z dnia 2 kwietnia 2021 r., sygn. akt II W [...]

**uchyla wyrok w zaskarżonej części, tj. w zakresie orzeczenia o
karze i sprawę w tym zakresie przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w K..**

UZASADNIENIE

R. Ł. został obwiniony o to, że: w dniu 23 grudnia 2020 r. o godz. 17.20 w C.
na ul. R., woj. [...], nie stosował się do przepisów porządkowych nakazujących
obowiązek zakrywania ust i nosa przy pomocy odzieży lub jej części, maski,

maseczki, przyłbicy albo kasku ochronnego w miejscach ogólnodostępnych, w związku z ogłoszeniem na terenie Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii, to jest o czyn z art. 116 § 1a k.w. w zw. z § 25 ust. 1 pkt. 2a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. Z 2020 r., poz. 2091).

Wyrokiem nakazowym z dnia 2 kwietnia 2021 r. Sąd Rejonowy w K. w sprawie o sygn. akt II W [...] uznał obwinionego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na podstawie art. 116 § 1a k.w. wymierzył mu karę jednego miesiąca ograniczenia wolności, zobowiązując go w tym czasie do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 (trzydzieści) godzin; orzekł również o kosztach postępowania. Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 8 maja 2021 r.

Kasację na korzyść obwinionego wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżając wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze zarzucił wyrokowi: *„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 116 § 1a k.w., polegające na orzeczeniu na jego podstawie wobec obwinionego R. Ł., za popełnienie wykroczenia z art. 116 § 1a k.w. w zw. z § 25 ust. 1 pkt 2a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 listopada 2020 roku w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U.2020.2091), kary 1 miesiąca ograniczenia wolności, to jest kary nieprzewidzianej za popełnienie wskazanego czynu zabronionego, który zagrożony jest jedynie karą grzywny albo nagany”*. W konkluzji kasacji domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

W trakcie rozprawy kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej poparł kasację i wniósł o jej uwzględnienie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co musiało skutkować jej uwzględnieniem, a w konsekwencji uchyleniem wyroku w zakresie, w jakim został on zaskarżony, tj. w zakresie orzeczenia o karze i w tej części sprawa obwinionego

została przekazana do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w K.. Na wstępie trzeba jednak stwierdzić, że ma rację skarżący, iż w dacie przypisanego obwinionemu czynu nie obowiązywało już rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 listopada 2020 r., ale obowiązywało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r., poz. 2132). To rozporządzenie obowiązywało od dnia 2 grudnia 2020 r. do dnia 27 grudnia 2020 r., przy czym w tym nowym rozporządzeniu obowiązek zakrywania ust i nosa przy pomocy odzieży lub jej części, maski, maseczki, przyłbicy albo kasku ochronnego w miejscach ogólnodostępnych, w tym na drogach i placach, na terenie cmentarzy, promenad, bulwarów, miejsc postoju pojazdów, parkingów leśnych był uregulowany w tej samej jednostce redakcyjnej, tj. w § 25 ust. 1 pkt 2 lit. a, co w rozporządzeniu przywołanym w treści wyroku, tj. w rozporządzeniu z dnia 26 listopada 2020 r. (Dz. U. z 2020 r., poz. 2091). Co istotne, w kontekście poglądu przywołanego w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2022 r., I KZP 12/21, OSNK 2022, z. 4, poz. 12, poglądu odnoszącego się do zakresu stosowania normy zawartej w art. 2 § 1 k.w. w odniesieniu do epizodycznych uregulowań zawartych w ustawie albo aktach wykonawczych, trzeba także podkreślić, że w dacie w jakiej wyrokiem nakazowym orzekał sąd, także istniał tak samo określony obowiązek, przy czym miał on podstawę w § 25 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 2021 r. (Dz.U. z 2021 r., poz. 512). Oznacza to, że w dacie orzekania norma prawna określająca istnienie obowiązku zakrywania ust i nosa w ściśle określonych miejscach miała tożsamą treść co w dacie zarzucanego obwinionemu czynu. Co więcej, w kontekście art. 2 § 1 k.w. istotne jest i to, że obowiązek zakrywania ust i nosa istniał cały czas także pomiędzy datą czynu zarzucanego obwinionemu a datą orzekania przez sąd. W tym czasie ulegała jedynie zmiana aktu prawnego zawierającego taką samą normę, a ściślej rzecz ujmując, w istocie data wydanego aktu prawnego o tożsamej treści co poprzednio obowiązujący; w dacie orzekania podstawę obowiązku stanowiło rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 marca 2021 r. (Dz.U. z 2021 r., poz. 512), które obowiązywało od dnia 20 marca 2020 r. do dnia 7 maja 2020 r. Przywołując te okoliczności, Sąd Najwyższy w obecnym składzie czyni to z uwagi na fakt, że nie

podziela poglądu prawnego wyrażonego w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2022 r., V KK 102/20, w którym stwierdzono, iż istnienie w dacie zarzucanego czynu innego aktu prawnego – niż wskazany w wyroku sądu *meriti* – zawierającego jednak tożsamy (użyto określenia: jego odpowiednik) obowiązek co wskazany w treści wyroku (chodziło o obowiązek kwarantanny), skutkuje koniecznością uniewinnienia obwinionego, albowiem zmiana podstawy prawnej takiego obowiązku (Sąd Najwyższy nie zakwestionował, że w dacie czynu obowiązek taki istniał - miał jednak inną podstawę) musi skutkować uniewinnieniem obwinionego z uwagi na zasadę skargowości wytyczoną przez treść postawionego zarzutu i wytyczone nim granice (trafnie natomiast Sąd Najwyższy wykazał w wyroku nielegalność nałożonego w taki sposób obowiązku). Po tych uwagach trzeba dodać, że nie budzi już wątpliwości podstawa prawna (legalność) wydanego wyroku, tj. oparcie odpowiedzialności wykroczeniowej na normie zawartej w art. 116 §1a k.w., który to przepis wszedł do porządku prawnego z dniem 29 listopada 2020 r. na mocy ustawy z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID -19 (Dz.U. z 2020 r., poz. 2112). Istotne w tym kontekście jest to, że tą samą ustawą w art. 15 pkt 2 lit. c dokonano zmiany w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2020 r., poz. 1845) i w art. 46b dodano pkt 13, a tym samym ustawa upoważniła Radę Ministrów do wydania rozporządzenia (art. 46a tej ustawy), w którym można ustanowić nakaz zakrywania ust i nosa, w określonych okolicznościach, miejscach i obiektach oraz na określonych obszarach, wraz ze sposobem realizacji tego nakazu. Jak już wskazano wyżej, takie rozporządzenie Rady Ministrów, odwołujące się po raz pierwszy do podstawy z art. 46b pkt 13, zostało wydane w dniu 1 grudnia 2020 r. z mocą obowiązującą od dnia 2 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r., poz. 2132), a potem były wydawane kolejne rozporządzenia na tej wskazanej ustawowej podstawie. Tym samym rozporządzenie miało swoją wyraźną podstawę ustawową, a zakres w jakim nakładało obowiązek nie wykraczał poza ramy ustawowego upoważnienia, mieszcząc się także w celu regulacji ustawowej. Z tego powodu również przepis art. 116 § 1a k.w. jako podstawa odpowiedzialności wykroczeniowej za naruszenie tak

sformułowanego obowiązku nie może być – zdaniem Sądu Najwyższego – kwestionowany.

Uchylenie wyroku w zaskarżonej części nie zwalnia sądu *meriti* od ustalenia, czy w dacie ponownego orzekania istnieje podstawa prawna do przyjęcia, że czyn opisany w wyroku stanowi w dalszym ciągu czyn zabroniony jako wykroczenie (art. 1 § 1 k.w.; por. także art. 442 § 1 zd. drugie k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.s.w.), a zatem, sąd winien odnieść się także do opisanego już problemu stosowania art. 2 § 1 k.w. i wskazać, po pierwsze, czy w miejscu opisanym w wyroku obecnie istnieje jeszcze prawny obowiązek zakrywania ust i nosa, a jeśli nie istnieje, wypowiedzieć się co do tego, czy w takiej sytuacji ma zastosowanie art. 2 § 1 k.w. (co skutkowałoby uniewinnieniem), czy też do takiej sytuacji norma ta nie ma zastosowania (por. szerokie wywody w postanowieniu Sądu Najwyższego w sprawie I KZP 12/21, OSNK 2022, z. 4, poz. 12). W układzie, w którym kwestie te podlegają samodzielnej ocenie prawnej, nie jest rzeczą Sądu Najwyższego, aby takich ustaleń faktycznych (miejsce) dokonywać w postępowaniu kasacyjnym, co przecież dopiero rzutuje na konsekwencje prawne. Z tych wszystkich powodów orzeczono jak w wyroku.

[a.s.]